COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.5.2019
COM(2019) 150 final/2

CORRIGENDUM
This document corrects document COM(2019) 150 final of 27.2.2019.
Concerns all language versions.
Correction of footnote 7.
The text shall read as follows:

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ ȘI EUROGRUP

Semestrul european 2019: evaluarea progreselor înregistrate în ceea ce privește reformele structurale, prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice, precum și rezultatele bilanțurilor aprofundate efectuate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1176/2011

{SWD(2019) 1000 à 1027 final}

1. INTRODUCERE

Uniunea Europeană se bucură de cel de al șaptelea an consecutiv de creștere economică. Această creștere susținută a permis economiei Europei să ofere locuri de muncă unui număr-record de persoane. 240 de milioane de europeni ocupă un loc de muncă în prezent, 15 milioane de noi locuri de muncă fiind create din anul 2013 până acum. Rata șomajului în UE a scăzut la niveluri minime record, situându-se în prezent la 6,6 %.

În plus, finanțele publice s-au îmbunătățit, ponderea datoriei publice în PIB ajungând din nou pe o traiectorie descendentă din 2015, iar deficitul estimat situându-se sub 1 % din PIB în 2018. Punerea în aplicare în statele membre a reformelor structurale, investițiile și politicile fiscal-bugetare responsabile, combinate cu acțiuni decisive la nivel european, inclusiv Planul de investiții pentru Europa, au contribuit la reînnoirea stabilității și la sporirea prosperității de care se bucură astăzi economia europeană.

Creșterea economică în Europa a încetinit, în parte din cauza deteriorării mediului economic global. Se așteaptă ca rata de creștere a UE să încetinească, scăzând de la nivelul estimat de 1,9 % în 2018 la 1,5 % în 2019, înainte de a ajunge la 1,7 % în 2020. Comerțul mondial și tensiunile geopolitice sunt în creștere, iar UE este afectată în special, având în vedere orientarea geografică și sectorială a exporturilor sale. În pofida acestui fapt, Uniunea Europeană valorifică la maximum beneficiile schimburilor comerciale. De exemplu, acordul de liber schimb încheiat recent între UE și Japonia are potențialul de a spori exporturile anuale ale UE către Japonia cu 13,5 miliarde EUR. Având în vedere incertitudinea care planează asupra relațiilor viitoare ale Regatului Unit cu UE, prezenta comunicare nu formulează ipoteze cu privire la posibilele implicații economice ale diferitelor scenarii.

Vectorii de creștere se deplasează dinspre exteriorul UE către piața internă. Un nivel mai ridicat al ocupării forței de muncă și al creșterii economice ar urma să sprijine consumul privat, în timp ce investițiile ar trebui să beneficieze în continuare de condiții de finanțare prielnice. Eliminarea restricțiilor care afectează funcționarea pieței unice și îmbunătățirea mediului de afaceri ar trebui să continue să susțină niveluri mai ridicate ale cererii agregate. Printre factorii interni care stau la baza încetinirii recente se numără problemele legate de producție în industria producătoare de automobile și incertitudinile referitoare la politicile fiscal-bugetare și economice din unele state membre. Se estimează că orientarea fiscală va deveni expansionistă în zona euro în 2019, în timp ce datoria publică va continua să scadă.

Amploarea încetinirii preconizate și impactul acesteia asupra economiei europene vor depinde de măsurile pe care le vom lua în această privință. Prin promovarea și protejarea investițiilor, în special în oameni și în competențe, vom consolida potențialul de creștere al economiilor noastre, sprijinind, totodată, cererea agregată. În ceea ce privește finanțele publice, guvernele ar trebui să continue să îmbunătățească sustenabilitatea acestora, în special atunci când ratele datoriei sunt ridicate, iar statele membre nu au valorificat condițiile ciclice prielnice și ratele scăzute ale dobânzii pentru a reconstitui rezervele bugetare. În același timp, ar trebui să se recurgă la marjele de manevră bugetare, dacă acestea există, și să se acorde o atenție deosebită efectelor favorabile creșterii și efectelor de redistribuire aferente cheltuielilor și regimului fiscal. În fine, o reechilibrare mai simetrică în întreaga zonă euro va ține sub control impactul negativ al reducerii gradului de îndatorare asupra creșterii economice și va face ca performanța noastră economică să depindă mai puțin de cererea externă.

În conformitate cu discursul din 2018 al președintelui Juncker privind starea Uniunii, analiza anuală a creșterii pentru 2019 a pledat în favoarea unor politici de investiții mai bine direcționate, corelate cu un set de reforme structurale bine concepute și cu politici fiscal-bugetare responsabile. În plus, recomandarea privind politica economică a zonei euro

în 2019[1] a subliniat necesitatea de a completa eforturile naționale cu reforme susținute la nivel european, cum ar fi consolidarea pieței unice. Chiar dacă în ultimii ani s-au luat măsuri de politică pentru îmbunătățirea rezilienței economiilor noastre, există în continuare provocări. În Europa, creșterea nu este în beneficiul tuturor țărilor, regiunilor și cetățenilor în egală măsură. Unele state membre se confruntă în continuare cu un nivel ridicat al șomajului, cu venituri reale ale gospodăriilor sub nivelurile din perioada anterioară crizei și cu rate ridicate ale sărăciei. Diferențele regionale rămân mari și sunt în creștere în unele state membre. În plus, creșterea productivității totale a factorilor este scăzută, iar tehnologiile digitale continuă să se răspândească lent. În combinație cu impactul îmbătrânirii populației asupra forței noastre de muncă, acești factori vor limita potențialul nostru de creștere în viitor. Rapoartele de țară publicate împreună cu prezenta comunicare acordă o atenție specială rezultatelor obținute de statele membre în ceea ce privește dimensiunile Pilonului european al drepturilor sociale. Punerea în aplicare a pilonului este un punct de reper pentru realizarea unei creșteri economice echitabile, durabile și favorabile incluziunii.

Pe termen mai lung, în cadrul acestui pachet al semestrului european, Comisia prezintă o legătură politică mai eficace între semestrul european și finanțarea UE pentru perioada 2021-2027, ca urmare a propunerilor Comisiei privind următorul cadru financiar multianual al UE. Obiectivul este de a asigura o coerență sporită între coordonarea politicilor economice și utilizarea fondurilor UE, care reprezintă o parte semnificativă a investițiilor publice în mai multe state membre (doar fondurile aferente politicii de coeziune în următoarea perioadă de programare reprezintă 0,5 % din PIB-ul UE). În acest scop, rapoartele de țară identifică domeniile prioritare în care sunt necesare acțiuni de politică în ceea ce privește investițiile publice și private în statele membre, oferind, așadar, baza analitică pentru o programare reușită a fondurilor aferente politicii de coeziune și pentru o bună utilizare a fondurilor conexe ale UE în perioada 2021-2027.

[1] COM(2018) 759 final.

2. PROGRESELE ÎNREGISTRATE CU PRIVIRE LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI

Rapoartele de țară publicate astăzi oferă baza analitică pentru recomandările specifice fiecărei țări formulate în cadrul semestrului european. Pe parcursul prezentului ciclu al semestrului european și în continuarea eforturilor depuse anul trecut, Comisia intenționează să aprofundeze dialogul cu statele membre, cu partenerii sociali și cu alte părți interesate relevante, pentru a încuraja în continuare punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări și pentru a spori asumarea responsabilității în ceea ce le privește la nivel național. Acest dialog ar urma să includă vizite specifice în statele membre, precum și discuții bilaterale și multilaterale.

Toate statele membre au înregistrat progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări, chiar dacă în grade diferite. De la lansarea semestrului european în 2011, statele membre au înregistrat cel puțin „unele progrese" în ceea ce privește punerea în aplicare a peste două treimi dintre toate recomandările specifice fiecărei țări. Acest ritm al progreselor este, în linii mari, stabil în raport cu evaluarea Comisiei din mai 2018[2]. La fel ca în cazul evaluărilor anterioare, statele membre au înregistrat cele mai mari progrese în sectorul serviciilor financiare, reflectând prioritatea acordată stabilizării și solidității sectorului financiar în urma crizei financiare. De asemenea, ca răspuns la impactul inițial profund al crizei asupra pieței forței de muncă, s-au înregistrat progrese solide în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor vizând promovarea creării de locuri de muncă cu contracte pe durată nedeterminată și soluționarea segmentării pieței muncii.

Având în vedere riscurile economice tot mai mari, punerea în aplicare cu mai multă rigurozitate a reformelor este esențială pentru a consolida reziliența economiilor noastre. Statele membre trebuie să valorifice mai bine condițiile economice prielnice prin continuarea progreselor în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor care le-au fost adresate de către Consiliu în 2018. Cele mai multe progrese sunt realizate în privința recomandărilor care abordează provocările din sectorul financiar, în special în ceea ce privește serviciile financiare, reducerea gradului de îndatorare a sectorului privat și reforma procedurilor de insolvență. În același timp, progresele au fost extrem de slabe în domeniul concurenței și al cadrelor de reglementare, precum și în ceea ce privește abordarea recomandărilor referitoare la întreprinderile de stat și extinderea bazelor de impozitare. În unele cazuri, există indicii ale unor regrese, de exemplu în domeniul sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice, inclusiv în domeniul pensiilor.

Reformele și investițiile necesită o capacitate administrativă și tehnică suficientă pentru ca statele membre să obțină rezultatele preconizate. O activitate de pregătire solidă realizată de către o administrație care dispune de personal corespunzător și de mijloacele tehnice necesare maximizează impactul investițiilor publice și al reformelor. Reformele administrațiilor publice au costuri limitate pe termen scurt și pot fi eficace în orice moment al ciclului economic. Trebuie definite obiective realizabile și măsurabile ale reformelor, iar rezultatele obținute trebuie monitorizate și comunicate. Programul de sprijin pentru reforme structurale oferă asistență tehnică directă tuturor statelor membre, la cererea acestora, pentru conceperea și punerea în aplicare a reformelor, în special pentru a da curs recomandărilor emise în cadrul semestrului european[3].

[2] Comunicarea generală din mai 2018.
[3] Decizia de finanțare din 2019 este adoptată împreună cu prezentul pachet.

3. CORECTAREA DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE

Bilanțurile aprofundate prezentate în rapoartele de țară oferă o analiză cuprinzătoare a dezechilibrelor cu care se confruntă statele membre. Acestea identifică vulnerabilitățile subiacente și implicațiile transfrontaliere relevante. Dezechilibrele macroeconomice pot afecta în mod negativ economia unui stat membru, a zonei euro sau a Uniunii în ansamblu. Procedura privind dezechilibrele macroeconomice are ca scop detectarea și prevenirea apariției lor într-un stadiu incipient, pentru a se asigura că statele membre în cauză iau măsurile adecvate pentru a le corecta.

Raportul din 2019 privind mecanismul de alertă a identificat 13 state membre care ar trebui să facă obiectul unui bilanț aprofundat pentru a evalua dacă acestea sunt afectate sau riscă să fie afectate de dezechilibre[4]. S-a considerat că 11 dintre acestea se confruntau deja, în 2018, cu dezechilibre sau cu dezechilibre excesive. În plus, după ce a ieșit din programul de asistență financiară, Grecia a făcut obiectul, pentru prima dată, al unui bilanț aprofundat. Din Raportul din 2019 privind mecanismul de alertă a reieșit, de asemenea, că efectuarea unui bilanț aprofundat era justificată în cazul României, pentru a evalua implicațiile deteriorării continue a competitivității costurilor și a balanței externe ale țării. Selecția statelor membre a fost sprijinită de Consiliu[5]. Analiza examinează gravitatea dezechilibrelor, evoluția acestora și răspunsul politic la recomandările specifice fiecărei țări referitoare la procedura privind dezechilibrele macroeconomice. Efectele de propagare și implicațiile transfrontaliere sistemice relevante ale dezechilibrelor sunt, de asemenea, luate în considerare.

3.1. Progrese în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor macroeconomice în UE și în zona euro

Corectarea dezechilibrelor macroeconomice în UE progresează datorită reluării creșterii economice și eforturilor depuse în materie de politică, dar există în continuare puncte vulnerabile. Stocurile datoriei private și publice se mențin la niveluri fără precedent în anumite state membre, iar corectarea lor nu este întotdeauna suficient de rapidă, ceea ce reduce marja de absorbție a viitoarelor șocuri economice negative. În plus, într-o serie de state membre există indicii ale unei posibile supraîncălziri, legate în principal de creșterea dinamică a prețurilor locuințelor și de costurile unitare ale muncii aflate în creștere rapidă.

Reechilibrarea pozițiilor externe rămâne incompletă. Deficitele mari de cont curent au fost corectate în majoritatea statelor membre, dar câteva dintre ele încă se confruntă cu poziții investiționale internaționale nete preponderent negative. Stocurile mari ale datoriei externe rămân un punct vulnerabil în mai multe state membre, care trebuie să mențină poziții de cont curent prudente și să evite pierderile de competitivitate. Alte state membre prezintă, în schimb, excedente mari de cont curent, care au rămas destul de persistente. Abia de curând au apărut indicii slabe ale unei oarecare ajustări. Corectarea, prin investiții și politici salariale, a excedentelor mari ale țărilor creditori neți ar contribui la sprijinirea potențialului de creștere. La nivel agregat, excedentul de cont curent din zona euro a depășit ușor 3 % din PIB în 2016 și a rămas, în linii mari, constant după aceea. Acest excedent mare reflectă un context în care cererea internă agregată din zona euro a rămas în urmă față de activitatea economică și îmbunătățirea poziției competitive a economiilor din zona euro a susținut exporturile.

[4] COM(2018) 758 final.

[5] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/ro/pdf

Reducerea datoriei continuă. Ar fi crucial să se realizeze progrese efective în ceea ce privește reducerea nivelurilor datoriei private și publice pentru a crea marje de absorbție a viitoarelor șocuri economice negative. Ponderea datoriei private în PIB este în scădere într-un număr din ce în ce mai mare de state membre. Aceasta se datorează în principal creșterii mai ridicate a PIB-ului nominal. Reducerea datoriei rezultată din economii nete pozitive și din reluarea creșterii creditului este din ce în ce mai atenuată și mai puțin răspândită. Datoria întreprinderilor s-a redus mai rapid decât în sectorul gospodăriilor, parțial ca urmare a nivelurilor scăzute ale investițiilor din ultimii ani. În sectorul public, chiar dacă îmbunătățirea pozițiilor bugetare și reluarea creșterii PIB-ului antrenează în prezent o reducere a ponderii datoriei publice în majoritatea statelor membre, această reducere este, totuși, lentă.

Condițiile din sectorul bancar al UE se îmbunătățesc, în special în țările cele mai vulnerabile, dar sunt necesare eforturi suplimentare. Ratele de adecvare a capitalului s-au îmbunătățit în continuare în majoritatea statelor membre. Ratele creditelor neperformante au scăzut în special în unele state membre în care stocul acestora era cel mai ridicat. Rata medie a creditelor neperformante în UE a fost de 3,3 % în al treilea trimestru al anului 2018, comparativ cu 4,4 % în anul precedent, dar aceste rate rămân foarte ridicate în unele state membre în care sunt necesare eforturi suplimentare. Ratele de adecvare a capitalului și indicatorii de lichiditate s-au îmbunătățit în continuare în cazul marii majorități a băncilor. În ciuda îmbunătățirilor recente, rentabilitatea scăzută legată de piețele bancare saturate rămâne un motiv de îngrijorare. Piețele de capital au contribuit, de asemenea, la extinderea și diversificarea finanțării economiei europene. Aceste piețe au un potențial suplimentar semnificativ de dezvoltare la nivel european, național și regional.

Prețurile locuințelor urcă într-un număr din ce în ce mai mare de state membre, mai multe țări prezentând indicii ale unei posibile supraevaluări. Prețurile locuințelor au crescut mai rapid în statele membre în care indiciile unei supraevaluări au fost slabe sau inexistente în ultimii ani și, în unele cazuri, creditele ipotecare se redresează într-un ritm mai rapid. Unul dintre aspectele pozitive este faptul că prețurile locuințelor au devenit, de curând, mai moderate în țările care prezentau indiciile cele mai puternice ale unei supraevaluări, inclusiv ca urmare a constrângerilor legate de accesibilitate și a punerii în aplicare recente a politicilor macroprudențiale.

Piețele muncii continuă să se îmbunătățească. Ratele șomajului sunt în continuă scădere, inclusiv în rândul tinerilor și al șomerilor de lungă durată, dar rămân ridicate în unele state membre. Salariile încep să crească din nou în statele membre, în ritmuri diferențiate, care reflectă, în linii mari, amploarea deficitului de forță de muncă din unele țări, în timp ce creșterea salariilor pentru zona euro în ansamblu rămâne sub nivelul scontat, pe baza datelor istorice, date fiind nivelurile actuale ale șomajului.

Începând cu 2016, costurile unitare ale muncii au crescut, în majoritatea statelor membre, într-un ritm mai rapid decât în trecut. S-au înregistrat accelerări puternice, în special în statele membre cu niveluri salariale situate sub medie, parțial din cauza deficitului de forță de muncă. Până acum, nu există o corelație între evoluția costului unitar al muncii și pierderile substanțiale la nivelul cotelor de piață ale exporturilor sau deteriorarea balanței conturilor curente, dar astfel de efecte ar putea apărea, dacă aceste tendințe persistă. În același timp, în zona euro, s-a atenuat avantajul competitivității costurilor în țările care au moștenit deficite mari de cont curent sau în care nivelurile datoriei externe rămân importante, ceea ce demonstrează necesitatea de a păstra ritmul reformelor vizând sporirea productivității și menținerea competitivității costurilor.

3.2. Punerea în aplicare a procedurii privind dezechilibrele macroeconomice

În toate statele membre care au făcut obiectul unor bilanțuri aprofundate au fost identificate dezechilibre sau dezechilibre excesive, însă gravitatea dezechilibrelor s-a atenuat în unele cazuri. Cu ocazia bilanțurilor aprofundate din 2019 s-a constatat că 10 state membre prezintă dezechilibre, iar trei state membre prezintă dezechilibre excesive. O țară a înregistrat progrese clare, reușind să își îmbunătățească poziția în clasificarea aferentă procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, prin trecerea, în urmă cu un an, de la categoria dezechilibrelor excesive la cea a dezechilibrelor. În alte cazuri, corectarea dezechilibrelor economice este în curs, însă nu s-au obținut rezultate suficiente pentru a justifica o ieșire de sub incidența procedurii privind dezechilibrele macroeconomice. Apendicele 3 conține o sinteză a constatărilor formulate în bilanțurile aprofundate pentru fiecare stat membru.

Grecia, care a fost integrată în semestrul european după ce a ieșit din programul de sprijin pentru stabilitate, a fost identificată ca fiind afectată de *dezechilibre excesive*. Grecia se confruntă în continuare cu provocări importante legate de datoria publică ridicată, de poziția investițională internațională netă negativă, de ponderea ridicată a creditelor neperformante, de rata încă ridicată a șomajului și de potențialul de creștere scăzut. Reformele instituționale și structurale profunde inițiate în ultimii ani în vederea modernizării economiei și a statului au început să dea roade, astfel cum reiese din finalizarea cu succes a programului privind Mecanismul european de stabilitate, din redresarea creșterii economice, precum și din reducerea șomajului. Acest proces de reformă trebuie să fie pus în aplicare în mod susținut pentru ca impactul reformelor să poată fi valorificat pe deplin. De la ieșirea din programul menționat, Grecia face obiectul unei supravegheri mai stricte, ceea ce constituie baza necesară pentru evaluarea punerii în aplicare a angajamentelor asumate de Grecia în vederea asigurării continuității și a finalizării reformelor adoptate în temeiul programului de sprijin pentru stabilitate din cadrul Mecanismului european de stabilitate.

În cazul României, care nu a prezentat dezechilibre în 2018, se constată că există *dezechilibre*. Riscurile legate de pierderile de competitivitate și de creșterea deficitului de cont curent care au fost evidențiate în Raportul privind mecanismul de alertă au fost confirmate și în bilanțul aprofundat. Mai mult, inițiativele legislative recente par să genereze riscuri pentru sectorul financiar. Aceste evoluții se înscriu în contextul unei slăbiri a punerii în aplicare a reformelor, al unui mediu de elaborare a politicilor imprevizibil și al unei politici fiscal-bugetare expansioniste. Dacă aceste deficiențe nu sunt remediate, ele vor prejudicia perspectivele în materie de datorie publică și de datorie externă și vor fi în detrimentul perspectivelor de investiții și de creștere.

În cazul Croației, care a prezentat dezechilibre excesive în 2018, se constată că există *dezechilibre*. Evoluțiile economice au contribuit la corectarea treptată a dezechilibrelor existente, în special a celor legate de un nivel ridicat al datoriei publice, private și externe, antrenând, astfel, o reducere a riscurilor. Acțiunile și angajamentele politice care ar contribui la corectarea durabilă a dezechilibrelor au fost intensificate recent, iar punerea lor în aplicare deplină, rapidă și eficace va fi crucială.

În alte țări, evoluțiile economice au fost, în general, favorabile corectării dezechilibrelor, dar există în continuare provocări cu privire la perspectivele economice și politice:

- Bulgaria, Franța, Germania, Irlanda, Țările de Jos, Portugalia, Spania și Suedia sunt identificate, întocmai ca în 2018, ca prezentând ***dezechilibre***. **Bulgaria** a luat măsuri

suplimentare pentru a asigura stabilitatea sectorului bancar, dar unele dintre aceste măsuri nu au fost încă finalizate sau puse în aplicare. **Franța** și-a intensificat angajamentele în materie de reformă, însă corectarea dezechilibrelor legate de datoria publică ridicată și de dinamica slabă a competitivității depinde în mod esențial de progresele în materie de politică. În **Țările de Jos**, eforturile politice s-au intensificat, dar persistă dezechilibre legate de nivelul ridicat al datoriei private și de excedentul mare de cont curent. În **Germania**, excedentul de cont curent rămâne ridicat și scade doar lent, în timp ce se impun mai multe eforturi pentru a acoperi lacunele în materie de investiții, în special în ceea ce privește investițiile publice în infrastructură și în educație. În **Irlanda**, creșterea puternică și progresele în materie de politică au continuat să sprijine reducerea dezechilibrelor legate de stocuri, dar continuă să existe vulnerabilități în contextul riscurilor crescute provenite din mediul internațional. Dezechilibrele restante legate de stocuri aferente datoriei interne și externe sunt în scădere în **Portugalia** și **Spania**, fiind susținute de îmbunătățirea condițiilor economice, cu toate că persistă lacune în materie de politică și de ajustare. În **Suedia**, continuă să existe dezechilibre, în ciuda unor ajustări recente în ceea ce privește prețurile locuințelor și politicile în materie de locuințe.

- La fel ca în 2018, Ciprul și Italia prezintă ***dezechilibre*** excesive. În **Cipru**, în pofida unui context economic îmbunătățit și a intensificării recente a eforturilor de politică, persistă vulnerabilități semnificative legate de nivelul aflat în scădere, dar încă ridicat al creditelor neperformante și al datoriilor externe, private și publice. În **Italia**, progresele înregistrate în unele domenii de politică în anii anteriori au fost umbrite de înrăutățirea perspectivelor, cauzată, în mare parte, de deteriorarea preconizată a situației bugetare și de un program de reforme, practic, blocat. Măsurile politice recente revin asupra unor elemente ale reformelor anterioare și vor afecta în mod negativ sustenabilitatea finanțelor publice, productivitatea și creșterea potențială a PIB-ului. Incertitudinea legată de poziția guvernului a contribuit la creșterea presiunilor pieței și a randamentelor obligațiunilor suverane în cursul anului 2018. Agravarea sau atenuarea dezechilibrelor macroeconomice va depinde în mod crucial de politicile privind îmbunătățirea calității finanțelor publice ale Italiei, creșterea eficienței administrației sale publice și a sistemului său judiciar, îmbunătățirea mediului său de afaceri și consolidarea pieței muncii și a sistemului său financiar. Prin urmare, Comisia va monitoriza îndeaproape evoluțiile din Italia și va evalua măsurile și angajamentele politice menite să corecteze dezechilibrele, în special nivelul de ambiție al programului național de reformă, în contextul viitorului pachet de primăvară al semestrului european.

În cadrul unei monitorizări specifice, Comisia va continua să analizeze evoluțiile și măsurile de politică adoptate de către toate statele membre care prezintă dezechilibre sau dezechilibre excesive. Consiliul participă la aceste bilanțuri și a susținut concluziile rapoartelor specifice de monitorizare[6].

[6] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/ro/pdf

Tabelul 1: Rezultatele bilanțurilor aprofundate (BA) din 2019 și situația în 2018

	Situația în 2018	Rezultatul BA 2019
Dezechilibre	BG, DE, ES, FR, IE, NL, PT, SE	BG, DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE
Dezechilibre excesive	CY, HR, IT	CY, EL[7], IT

[7] La fel ca alte țări care au ieșit dintr-un program de asistență financiară în trecut, Grecia a fost identificată ca având dezechilibre excesive.

4. POLITICILE STATELOR MEMBRE

În contextul încetinirii creșterii economice, stabilirea unor reforme eficace și a unor priorități de investiții bine orientate ar ajuta statele membre să fie mai reziliente la viitoarele șocuri macroeconomice. În condițiile unei mai bune funcționări a piețelor financiare, ale produselor și ale forței de muncă și a instituțiilor, precum și grație unor administrații publice mai eficiente, economiile noastre se pot adapta mai ușor și pot reduce la minimum costurile economice și sociale. Indiferent dacă acest lucru se întâmplă pentru că investițiile bine orientate permit crearea infrastructurii necesare, îmbunătățirea competențelor forței de muncă sau susținerea unor idei antreprenoriale inovatoare, aceste investiții consolidează creșterea potențială pe termen mai lung, contribuind la competitivitate și la reziliența economică. Adaptarea la schimbările structurale în curs ar contribui la convergența economiilor prin reducerea diferențelor în materie de productivitate și ar îmbunătăți rezultatele în domeniul social.

4.1 Asigurarea unor politici fiscal-bugetare responsabile și a stabilității financiare

Politici fiscal-bugetare responsabile, calitatea finanțelor publice și regimuri fiscale favorabile creșterii

Statele membre cu rate ridicate ale datoriei nu reușesc să constituie rezerve bugetare. Creșterea economică robustă și scăderea fără precedent a ratelor dobânzilor continuă să înlesnească diminuarea ratelor datoriei publice. În 2018, condițiile ciclice favorabile și scăderea cheltuielilor cu dobânzile au condus la o nouă micșorare a deficitului bugetar global în UE, care se situează acum sub 1 % din PIB. Această tendință descendentă ar urma să se încheie în 2019, când se estimează că deficitul global va crește ușor, pentru prima dată din 2009. În unele state membre, datoria publică rămâne aproape de valorile de vârf istorice. Ajustarea bugetară prevăzută este relativ limitată sau chiar negativă în unele state membre cu un grad ridicat de îndatorare. Reconstituirea rezervelor bugetare este deosebit de importantă în statele membre care prezintă încă niveluri ridicate ale datoriei publice, cu scopul de a reduce vulnerabilitatea acestora la șocuri și de a le permite stabilizatorilor automați să funcționeze pe deplin în următoarea recesiune. Respectarea Pactului de stabilitate și de creștere, alături de o oarecare expansiune bugetară a statelor membre care dispun de o marjă de manevră bugetară, ar contribui la o combinație echilibrată de politici, având în vedere sprijinul continuu acordat economiei de către politica monetară. În plus, riscurile de instabilitate financiară s-ar reduce, astfel.

Există numeroase posibilități de îmbunătățire a calității finanțelor publice, iar analizele cheltuielilor reprezintă un instrument esențial în acest sens. Multe state membre efectuează un control al cheltuielilor publice, cu scopul de a spori eficiența acestora și de a face economii, creând astfel o marjă pentru cheltuielile menite să stimuleze creșterea economică. În Italia și Franța sunt planificate analize ample ale cheltuielilor. În multe alte state membre sunt prevăzute analize mai bine orientate, care să acopere domenii de cheltuieli specifice. Printre acestea se numără asistența medicală, educația, întreprinderile de stat, bunurile imobile, investițiile publice, transporturile și mediul înconjurător. În 2019, în Portugalia ar trebui să se producă o creștere a eficienței grație utilizării pe scară mai largă a achizițiilor publice centralizate și utilizării mai eficiente a activelor publice; în Letonia, această creștere a eficienței s-ar datora gestionării mai eficiente din punctul de vedere al costurilor a întreprinderilor de stat din sectorul imobiliar și consolidării infrastructurii informatice. În viitor, analizele cheltuielilor ar beneficia de pe urma unor evaluări intermediare mai frecvente și mai riguroase, precum și de pe urma unei integrări mai strânse în procesul bugetar.

Statele membre își îmbunătățesc în continuare cadrele bugetare naționale, un factor-cheie al elaborării politicilor fiscal-bugetare. În decursul ultimilor ani, cadrele bugetare au făcut obiectul unor reforme substanțiale: efectele pozitive asupra cheltuielilor publice și a fiscalității sunt deja vizibile. Reformele în această direcție au continuat, recent, în mai multe state membre. În Germania, Grupul comun de proiect privind previziunile economice a fost mandatat să aprobe previziunile macroeconomice. Ungaria și Lituania și-au îmbunătățit în continuare perspectiva pe termen mediu a cadrului lor. Chiar și statele membre în care cadrele bugetare servesc, de obicei, drept model de bune practici continuă să și le îmbunătățească. În special, Suedia a introdus o nouă ancorare a datoriilor, în timp ce Țările de Jos au îmbunătățit elementele de stabilizare automată ale cadrului lor. Irlanda își pune în aplicare planurile de înființare a unui fond „pentru zile negre". Cu toate acestea, există încă domenii în care sunt necesare mai multe eforturi. Este vorba, în special, despre mecanismele de coordonare între nivelurile de guvernare din statele membre cu structuri federale complexe.

Ca urmare a îmbătrânirii populației, multe state membre se confruntă cu provocarea de a asigura sustenabilitatea finanțelor lor publice. În ultimul deceniu, s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește abordarea creșterii preconizate a costurilor cu pensiile. Cu toate acestea, creșterea longevității și pensionarea generației „baby boom" antrenează în continuare creșteri semnificative ale cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației pentru 21 de state membre care se confruntă cu riscuri medii sau ridicate în materie de sustenabilitate a finanțelor lor publice. Acest lucru ar putea avea un impact asupra adecvării viitoare a pensiilor. În 2018, Croația a adoptat o reformă a sistemului de pensii menită să îmbunătățească adecvarea pensiilor, fără a pune însă în pericol durabilitatea pe termen lung; la rândul său, Franța a prezentat planuri de reformă cuprinzătoare. Cazurile de regres parțial riscă să anuleze o parte din progresele înregistrate în ultimul deceniu în Italia și România. Și în Germania, Spania și Portugalia au fost introduse sau sunt planificate măsuri vizând creșterea cheltuielilor cu pensiile. Progresele înregistrate în direcția asigurării sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice par a fi lente în ceea ce privește asistența medicală și îngrijirea pe termen lung. Eforturile de reformă actuale din unele state membre tind să fie parțiale și ar trebui să îmbine mai bine obiectivele sustenabilității finanțelor publice cu obiectivele privind accesibilitatea și eficacitatea asistenței medicale.

Reformele sistemelor de sănătate vizează sporirea eficacității, a accesibilității și a rezilienței. Multe state membre depun eforturi pentru a reorienta sistemele de sănătate către asistența medicală preventivă, sprijinind în același timp asistența medicală primară și o mai bună coordonare între centrele de îngrijire. Cipru pune în aplicare un nou sistem de contribuții la asigurările de sănătate, deschizând calea către acoperirea universală cu servicii de sănătate și limitând nivelul ridicat al plăților directe. Polonia a demarat proiecte-pilot pentru consolidarea asistenței medicale primare și a asistenței ambulatorii și pentru îmbunătățirea coordonării.

Regimurile fiscale pot contribui la sprijinirea creșterii favorabile incluziunii. Regimurile fiscale favorabile creșterii pot sprijini investițiile private, pot îmbunătăți mediul de afaceri, pot încuraja ocuparea forței de muncă și participarea la forța de muncă, pot reduce inegalitățile și pot contribui la o economie durabilă din punct de vedere ecologic. În acest context, mai multe state membre continuă să își reformeze regimul fiscal și, în special, să reducă impozitarea veniturilor salariale. Letonia și Lituania introduc un sistem progresiv de impozitare a veniturilor persoanelor fizice. Țările de Jos transferă sarcina fiscală de la forța de muncă spre consum, prin reducerea impozitelor pe venitul persoanelor fizice și prin creșterea cotelor taxei pe valoarea adăugată. Germania și Irlanda continuă să reducă impozitarea veniturilor salariale pentru persoanele cu venituri mici și medii. Danemarca, Grecia și Slovenia asigură o cotă

ridicată a veniturilor obținute din taxele de mediu, ceea ce încurajează utilizarea mai eficientă a resurselor și stimulează investițiile și ocuparea forței de muncă.

Lupta împotriva planificării fiscale agresive reprezintă o prioritate pentru asigurarea bunei funcționări a pieței unice. Comisia a prezentat propuneri legislative pentru a conferi regimului fiscal mai multă transparență, eficacitate și coerență și pentru a-l face să fie mai puțin expus practicilor de planificare fiscală agresivă. Planificarea fiscală agresivă poate avea un impact bugetar asupra altor state membre, poate denatura condițiile de concurență echitabile în rândul întreprinderilor și poate deturna în mod neloial resursele de la obiectivele de cheltuieli ale guvernelor. Statele membre a căror bază impozabilă se erodează fie trebuie să obțină venituri din alte impozite, fie să dispună de venituri mai mici pentru reformele de stimulare a creșterii economice și pentru redistribuire în vederea combaterii inegalităților. Transpunerea legislației UE și a inițiativelor convenite la nivel internațional va contribui la limitarea practicilor de planificare fiscală agresivă[8]. Această planificare poate fi combătută în continuare prin consolidarea legislației fiscale naționale, prin creșterea transparenței și a cooperării administrative.

Sectorul bancar, profitabilitatea scăzută și creditele neperformante

La nivel agregat, pozițiile capitalului bancar și ale lichidității au continuat să se îmbunătățească în 2018, fiind susținute de mediul economic, precum și de măsurile legislative și de supraveghere. În același timp, efectul de levier al băncilor a scăzut, în timp ce capacitatea de absorbție a pierderilor a crescut. Creditele neperformante acumulate în bilanțurile băncilor au continuat să scadă. Conform celor mai recente date, rata brută a creditelor neperformante pentru toate băncile din UE a scăzut și mai mult, ajungând la 3,3 % (T3-2018), ceea ce reprezintă o scădere cu mai mult de un punct procentual într-un singur an. Paisprezece state membre au avut rate ale creditelor neperformante sub 3 %. S-a înregistrat, în special, o reducere semnificativă în Cipru, Irlanda, Italia, Spania, Portugalia, Ungaria, Slovenia, România, Austria și Germania, în cazul cărora ritmul de cesiune a creditelor neperformante a crescut semnificativ din 2017, pe fondul unei presiuni de supraveghere persistente și/sau al dezvoltării ulterioare a piețelor secundare de credite neperformante.

În plus, procedurile legislative legate de o serie de măsuri de reducere a riscurilor la nivelul UE și la nivel național au continuat să avanseze, ceea ce a dus la progrese tangibile. Acordul din decembrie 2018 dintre Consiliu și Parlament cu privire la pachetul de reducere a riscurilor ar trebui să continue să consolideze pozițiile capitalului bancar și ale lichidității băncilor, în special în cazul unor potențiale scenarii de rezoluție, precum și să faciliteze o reducere mai mare a riscurilor și partajarea riscurilor în sectorul bancar din UE. Aceasta include asigurarea punerii în aplicare integrale a normelor UE de combatere a spălării banilor, precum și asigurarea prevenirii și a gestionării adecvate a riscurilor de către bănci.

Testul de rezistență efectuat de Autoritatea Bancară Europeană în 2018 a confirmat că băncile din UE devin din ce în ce mai reziliente. Cu toate acestea, este posibil ca percepția investitorilor cu privire la teste să nu genereze modificări semnificative ale modului în care piața consideră reziliența băncilor din UE din perspectiva capitalului. Prețurile acțiunilor acestor bănci pot continua să se întemeieze într-o măsură mai mare pe fundamentele macroeconomice, în 2019. Rentabilitatea băncilor rămâne modestă și este influențată de ratele ridicate ale creditelor neperformante, de modelele de afaceri inadecvate în mai multe cazuri,

[8]De exemplu, toate statele membre au avut obligația ca până la sfârșitul anului 2018 să transpună în legislația lor națională dispozițiile Directivei (UE) 2016/1164 împotriva evitării obligațiilor fiscale.

de piețele bancare saturate și de volatilitatea piețelor financiare (fenomen care a reapărut în prima jumătate a anului 2018).

Fluxurile bancare transfrontaliere în UE ar putea să se accelereze din nou, valorificând nevoile de restructurare anunțate ale unor mari grupuri europene. Unele grupuri bancare de vârf din anumite state membre cheie își schimbă strategiile de reducere a riscurilor în materie de rentabilitate. Acest lucru ar putea oferi băncilor posibilitatea de a aborda unele dintre riscurile acestora în materie de rentabilitate.

4.2. Piața forței de muncă, educație și politici sociale

Situația ocupării forței de muncă continuă să se îmbunătățească. Numărul persoanelor încadrate în muncă a atins, în al patrulea trimestru al anului 2018, nivelul record de 240 de milioane. Rata șomajului (6,6 %) nu numai că a revenit la nivelul din perioada anterioară crizei, ci a ajuns la cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată din 2000, an în care au început să fie colectate datele corespunzătoare. După ani de creștere economică și de creare de locuri de muncă, situația socială continuă să se îmbunătățească. Numai în 2017, peste cinci milioane de persoane au fost scoase din situația de sărăcie și excluziune socială.

Cu toate acestea, situația indică existența unor diferențe semnificative între statele membre. În unele state membre, ratele șomajului nu s-au redresat pe deplin și sunt în continuare de peste 10 %. Situația tinerilor rămâne o provocare în unele dintre aceste țări: ponderea ridicată a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare generează preocupări cu privire la capacitatea lor actuală și viitoare de inserție profesională. În alte țări, creșterea deficitului de forță de muncă creează un blocaj pentru continuarea creșterii. În ansamblu, în pofida creșterii ratelor de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor, persistă diferențe de gen în ceea ce privește ratele de ocupare a forței de muncă, acestea ducând la diferențe de remunerare. Persoanele cu un nivel scăzut de calificare și cele provenite dintr-un context de migrație, în special, se confruntă cu dificultăți în a găsi locuri de muncă. Persoanele cu handicap rămân, de asemenea, dezavantajate. În plus, în multe state membre există mari disparități regionale în ceea ce privește participarea pe piața muncii.

Schimbările demografice și evoluțiile tehnologice remodelează piețele europene ale muncii. Pe măsură ce populația îmbătrânește și numărul de persoane tinere scade, este esențial ca statele membre să mărească numărul de persoane active pe piața forței de muncă, pentru a garanta un potențial de creștere puternic și pentru a se asigura că sistemele de securitate socială dispun de o finanțare suficientă și durabilă. Unele state membre iau, în prezent, măsuri în acest domeniu. De exemplu, în Croația a intrat în vigoare, în ianuarie 2019, o reformă a sistemului de pensii, care vizează să promoveze prelungirea vieții profesionale și să soluționeze incoerențele structurale ale sistemului. Având în vedere transformările pe care digitalizarea și răspândirea platformelor le aduc în ceea ce privește viitorul muncii, este esențial ca statele membre să modernizeze piețele forței de muncă și sistemele de protecție socială, inclusiv prin asigurarea unei protecții sociale adecvate pentru lucrătorii cu contracte atipice și cei care desfășoară o activitate independentă, pentru a ține pasul cu aceste evoluții.

Promovarea unor competențe adecvate este esențială. Accesul egal la o educație de înaltă calitate este esențial dacă se dorește ca toți cetățenii să participe pe deplin la societățile noastre și să își valorifice la maximum viața profesională. Competențele adecvate pot spori productivitatea și creșterea potențială, care sunt cruciale pentru a permite creșterea salariilor și pentru a îmbunătăți condițiile sociale și de viață. În contextul creșterii deficitului de competențe și al necorelării competențelor, sistemele de educație și formare trebuie să fie consolidate și modernizate. În același timp, politicile de recalificare și de actualizare a competențelor sunt importante pentru a spori reziliența și adaptabilitatea forței de muncă, pentru a preveni situația în care persoanele cu un nivel scăzut de calificare și persoanele provenite dintr-un context de migrație se confruntă cu oportunități de angajare tot mai reduse. Franța pune în aplicare reforme menite să asigure o mai bună corelare între sistemul de educație și formare și nevoile de pe piața forței de muncă. Letonia ia măsuri pentru a îmbunătăți calitatea, atractivitatea și relevanța pentru piața forței de muncă a educației și formării profesionale. În Portugalia, programul Qualifica, menit să abordeze provocarea pe care o reprezintă forța de muncă cu un nivel scăzut de calificare, a fost consolidat recent

printr-o reprogramare a alocărilor din Fondul social european. O serie de state membre (Germania, Austria, Suedia, Finlanda, Belgia) au luat măsuri pentru validarea, recunoașterea sau îmbunătățirea competențelor existente ale migranților, pentru a facilita integrarea acestora pe piața muncii.

Segmentarea pieței muncii continuă să reprezinte o provocare. Deși ponderea angajaților temporari, în medie, nu a crescut substanțial în ultimii ani, unele state membre înregistrează în mod constant rate mai mari de 15 %. În țări precum Spania, Slovenia, Polonia, Portugalia, Italia și Croația, peste 60 % dintre angajații temporari sunt tineri. Mai mult de jumătate dintre persoanele angajate cu un contract temporar nu pot găsi un post permanent și, în timp ce numărul total de ore lucrate a revenit abia recent la nivelurile de dinainte de criză, procentul persoanelor care lucrează involuntar cu fracțiune de normă depășește în continuare 50 % în unele state membre. O serie de state membre iau măsuri pentru a promova angajarea pe durată nedeterminată prin reformarea modului în care se asigură respectarea legislației muncii, inclusiv prin creșterea numărului de angajați ai inspectoratelor de muncă pentru a combate utilizarea abuzivă a muncii temporare și prin promovarea unei mai bune proiectări a subvențiilor pentru angajare. În Spania, capacitatea inspectoratelor de muncă de a combate abuzurile în ceea ce privește contractele temporare și munca nedeclarată a fost consolidată și mai mult în 2018. Ciprul ia măsuri semnificative pentru a sprijini încadrarea în muncă, prin înființarea unui serviciu unic de inspecție. În Irlanda, un nou proiect de lege impune angajatorilor, printre altele, să ofere informații mai bune privind natura locului de muncă.

Salariile cresc într-un ritm moderat, dar mai rapid decât în anii precedenți. Remunerarea nominală per angajat a crescut cu 2,7 % în 2018. Creșterea salariilor a fost adaptată la evoluția productivității, după o perioadă de câțiva ani, în care nu ținuse pasul cu aceasta.

Sărăcia și inegalitatea veniturilor au scăzut în 2017, dar sărăcia persoanelor încadrate în muncă rămâne o sursă de îngrijorare. Proporția persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială a scăzut la 22,4 %, în 2017, și se află în prezent sub nivelurile din perioada anterioară crizei, însă unele grupuri se confruntă cu un risc constant mai ridicat de sărăcie. În plus, sărăcia persoanelor încadrate în muncă rămâne o sursă de îngrijorare, nivelul acesteia fiind extrem de ridicat pentru lucrătorii independenți, lucrătorii temporari și lucrătorii cu fracțiune de normă, precum și pentru lucrătorii care nu s-au născut în UE. Sistemul de impozitare și de prestații sociale joacă un rol redistributiv semnificativ. Este important să se vizeze cu atenție sprijinul pentru combaterea sărăciei acordat persoanelor care au cea mai mare nevoie de acesta, de exemplu prin consolidarea preciziei instrumentelor de testare a nivelului resurselor. În Luxemburg, noul sistem de venituri privind incluziunea socială a înlocuit vechiul sistem de venit minim garantat, cu scopul de a promova incluziunea socială și activarea socială și de a combate sărăcia în rândul copiilor și al familiilor monoparentale. Italia a adoptat un nou sistem de venit minim (*Reddito di Cittadinanza*), care va înlocui sistemul anterior, cu scopul de a dezvolta un model de incluziune activă. Succesul acestui sistem depinde în mare măsură de eficacitatea guvernanței sale.

Buna funcționare a dialogului social este esențială pentru îmbunătățirea elaborării și a punerii în aplicare a reformelor, în vederea creșterii gradului de asumare a responsabilității. În ultimul an, partenerii sociali din mai multe state membre au raportat evoluții pozitive în ceea ce privește implicarea constructivă și în timp util a guvernului lor în reformele economice și sociale. De exemplu, pe baza unui acord tripartit, Portugalia a prezentat un set de măsuri menite să abordeze segmentarea pieței muncii, care acum trebuie să fie legiferate. Evoluția pozitivă din unele state membre contrastează cu regresele din alte state membre. În multe dintre acestea, se mai pot aduce îmbunătățiri în ceea ce privește capacitatea

partenerilor sociali și consultarea în timp util, în etapele-cheie ale elaborării măsurilor de reformă, inclusiv în unele etape importante ale semestrului european.

4.3 Competitivitate și productivitate

Abordarea decalajului în materie de productivitate

Având în vedere tendințele demografice, creșterea productivității este esențială pentru asigurarea, în viitor, a unei creșteri economice durabile în toate statele membre. Productivitatea a crescut lent în UE. Cauzele sunt variate, incluzând, printre altele, investițiile reduse în cercetare, tehnologie și inovare, precum și trecerea structurală de la producție la servicii. Pentru a aborda provocările economice pe termen scurt și lung ale UE, este esențial să se găsească o soluție la problema productivității slabe a muncii. În următorii ani, creșterea productivității muncii va rămâne, probabil, la un nivel scăzut, de circa 1 % sau chiar mai mic, iar în statele membre există diferențe semnificative în materie de productivitate. În special, economiile mature, cu niveluri de productivitate deja ridicate, întâmpină dificultăți în ceea ce privește îmbunătățirea potențialului lor de creștere. Investițiile care susțin dezvoltarea durabilă a mediului au potențialul de a stimula productivitatea în toate sectoarele economice, grație utilizării mai eficiente a resurselor și reducerii costurilor cu factorii de producție, diminuând în același timp costurile și impacturile externe.

Productivitatea în sectorul serviciilor (care reprezintă cea mai mare parte a activității economice) rămâne relativ scăzută, în pofida îmbunătățirii, în general, a performanței economice. În timp ce încetinirea productivității a afectat și alte economii avansate, decalajul în materie de productivitate din domeniul serviciilor rămâne ridicat și crește în continuare, în special în SUA. Acest lucru reprezintă un dezavantaj pentru întreprinderile din UE în ceea ce privește comerțul, în general, și integrarea acestora în lanțurile valorice globale. Pentru a analiza factorii productivității și pentru a sprijini formularea unui răspuns politic adecvat, Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să înființeze consilii naționale pentru productivitate[9].

O creștere a productivității muncii va face posibilă creșterea salariilor și a producției potențiale, dar acest lucru nu este suficient, în sine, pentru atingerea acestor obiective. Cu toate că există dovezi ale repercutării productivității asupra salariilor pe termen mediu și lung, există, de asemenea, exemple de cazuri în care veniturile salariale nu țin pasul cu evoluția productivității de-a lungul timpului. Prin urmare, statele membre iau măsuri suplimentare care să permită reflectarea creșterii productivității muncii în câștiguri salariale mai ridicate.

Investiții de calitate și o utilizare mai eficace a fondurilor UE

Investițiile bine orientate rămân esențiale pentru a face față provocării pe care o reprezintă creșterea productivității în UE. Acesta este unul dintre cele trei elemente esențiale ale „triunghiului virtuos” prezentat de Comisie. Prin urmare, abordarea nevoilor de investiții a fost, de multă vreme, o prioritate a semestrului european. În etapa actuală a ciclului economic, accentul ar trebui pus pe investițiile publice și private care sporesc productivitatea și potențialul de creștere, fiind, în același timp, important să se protejeze investițiile, în cazul în care riscurile economice s-ar materializa. De asemenea, măsurile de investiții pe termen lung, inclusiv în materie de competențe și educație, pot contribui la asigurarea faptului că economia UE se bucură de o creștere durabilă și rămâne rezilientă, având totodată capacitatea de a răspunde unor nevoi sociale urgente.

[9]Recomandarea Consiliului din 20 septembrie 2016 privind instituirea de consilii naționale pentru productivitate. JO C 349, 24.9.2016, p. 1.

Este necesar să se efectueze investiții în cercetare, dezvoltare și inovare în majoritatea statelor membre, pentru a spori creșterea productivității și competitivitatea acestora. În multe state membre și regiuni există un potențial semnificativ de consolidare a legăturilor dintre întreprinderi, actorii din mediul academic, din domeniul cercetării și din sectorul public prin cooperarea în cadrul lanțurilor valorice, inclusiv prin specializarea inteligentă. Acesta este cazul, de exemplu, în Belgia, Bulgaria, Franța, Cipru, Polonia, Letonia și Estonia. În plus, digitalizarea întreprinderilor și a serviciilor publice digitale necesită investiții suplimentare în Belgia, Cipru, Austria, Slovenia, Spania, Slovacia, Polonia, Estonia, Germania și Bulgaria. Statele membre cu niveluri de productivitate mai ridicate, cum ar fi Germania și Țările de Jos, și alte state membre care au suferit schimbări structurale semnificative, cu rate ridicate ale investițiilor înainte de criză și în timpul redresării, cum ar fi Ungaria, Polonia și Republica Cehă, pot face progrese suplimentare prin efectuarea de investiții în active necorporale și în inovare. În statele membre care sunt pe punctul de a elimina decalajele, investițiile în utilaje și echipamente pot contribui la consolidarea capitalului și la creșterea productivității muncii. Pentru a răspunde provocărilor legate de economia circulară și de adaptarea la schimbările climatice, sunt necesare investiții legate de utilizarea eficientă a resurselor și de prevenirea riscurilor climatice în Estonia, Luxemburg, Slovacia, Portugalia, Bulgaria, Țările de Jos, Italia, Cipru și Franța.

O mai bună aliniere a fondurilor UE la analiza și recomandările semestrului european ar trebui să îmbunătățească rezultatele și să consolideze impactul finanțării politicii de coeziune. Alinierea fondurilor UE la semestrul european este o componentă esențială a propunerilor privind cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027. Pentru unele state membre, fondurile UE reprezintă chiar o parte crucială a investițiilor lor publice. În special, astfel cum se prevede în propunerea Comisiei privind cadrul financiar multianual, suma alocată prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, al Fondului social european Plus și al Fondului de coeziune s-ar ridica la aproximativ 600 de miliarde EUR pentru următoarea perioadă de programare, dacă se include cofinanțarea națională — aceasta reprezintă 0,5 % din PIB-ul UE și mult mai mult în principalele state membre beneficiare. În plus, propunerile Comisiei privind cadrul financiar multianual permit combinarea acestor fonduri cu alte surse de finanțare ale UE, cum ar fi viitorul program InvestEU, succesorul Planului Juncker, pentru care se prevede un buget de 650 de miliarde EUR. Aceste propuneri au potențialul de a atrage alți investitori publici și privați și de a spori și mai mult impactul investițiilor în domeniile strategice ale economiei UE.

Pe baza analizei din rapoartele de țară, o nouă anexă identifică modul în care aceste fonduri ale UE ar putea contribui mai bine la abordarea nevoilor specifice din statele membre. Pe lângă faptul că se pune un accent mai puternic pe prioritățile de investiții, rapoartele de țară din acest an prezintă, de asemenea, o analiză mai detaliată a disparităților regionale și a blocajelor în ceea ce privește investițiile. Anexa consacrată acestui aspect contribuie la dialogul cu diferitele state membre cu privire la definirea priorităților de finanțare pentru viitoarele programe prin care sunt implementate aceste fonduri. Aspectele prezentate în rapoartele de țară reflectă punctul de vedere al Comisiei, pe baza analizei din cadrul semestrului. Acestea reprezintă punctul de plecare al negocierilor cu statele membre cu privire la programe și lasă o marjă de flexibilitate în discuțiile cu statele membre. Identificarea nevoilor de investiții se bazează pe înțelegerea comună că investițiile ar trebui să aibă un impact cât mai mare asupra coeziunii economice, sociale și teritoriale.

Este necesar să se valorifice mai bine investițiile private care provin de pe piețe de capital funcționale și integrate. Pe măsură ce UE finalizează punerea în aplicare a planului său de acțiune privind edificarea unei uniuni a piețelor de capital, ar trebui dezvoltată în continuare întreaga diversitate a piețelor de capital din Europa, de la platformele mondiale la

rețelele integrate la nivel regional și la inițiativele locale, în vederea finanțării întreprinderilor și a promovării decarbonizării și a tranziției către o economie mai durabilă. La nivel național, de exemplu, Estonia, Letonia și Lituania creează o piață panbaltică pentru obligațiunile garantate și pentru securitizări. Acest lucru va contribui la buna funcționare și aprofundarea piețelor de capital din regiune și va deschide, de asemenea, opțiuni de finanțare pe termen lung pentru bănci, astfel încât acestea să își poată elibera bilanțurile pentru a permite creșterea împrumuturilor.

Calitatea instituțională ca factor esențial al reformei

Satisfacerea nevoilor de investiții necesită un mediu de investiții favorabil. Factorii de decizie trebuie să acorde o atenție deosebită creării unui mediu propice investițiilor, evitând obstacolele inutile de pe piață și în materie de reglementare și îmbunătățind modul de funcționare a instituțiilor și a administrațiilor publice pe care le reprezintă. Aspectele legate de eficacitatea administrației publice, de gradul de digitalizare a serviciilor publice, de calitatea și stabilitatea cadrului de reglementare și de respectarea statului de drept, inclusiv independența sistemului judiciar și combaterea corupției, pot avea, de asemenea, un impact esențial asupra deciziilor privind investițiile. În 2019, aproximativ jumătate din primele 25 de țări cu cele mai bune performanțe din lume în ceea ce privește nivelurile de percepție a corupției sunt state membre ale UE, însă există în continuare discrepanțe semnificative[10] și este necesar să se depună mai multe eforturi pentru îmbunătățirea prevenirii corupției și protejarea avertizorilor, în scopul ameliorării sistemelor de detectare și al eliminării obstacolelor din calea unei urmăriri penale eficace și a unor sancțiuni eficace. Pentru a aborda unele dintre aceste provocări, Italia, Slovacia și Letonia și-au revizuit regimul de protecție a avertizorilor, în timp ce Lituania, Spania, Cipru și Grecia preconizează, în prezent, realizarea unor reforme în acest domeniu.

Astfel cum s-a semnalat în rapoartele de țară din 2019, toate statele membre s-au confruntat cu obstacole în calea investițiilor, în diferite domenii de politică (a se vedea apendicele 4). În ansamblu, punctele slabe ale administrației publice și ale mediului de afaceri constituie principalele obstacole în calea investițiilor. Exemplele includ sarcina administrativă și de reglementare ridicată, lipsa de previzibilitate a cadrelor de reglementare, eficacitatea sistemelor judiciare și ineficiența administrației publice. Numeroase obstacole sunt legate, de asemenea, de procedurile de aprobare anevoioase și îndelungate, precum și de deficitul de competențe cauzat de deficiențele sistemelor de educație și de formare. Barierele în calea stabilirii, în sectorul comerțului cu amănuntul, au întârziat investițiile transfrontaliere în acest sector. Lipsa de personal calificat este menționată în mai multe rapoarte de țară ca fiind un obstacol care împiedică și întârzie investițiile în sectoare determinate de digitalizare și de noile tehnologii (de exemplu, telecomunicațiile, conectivitatea sau economia circulară), dar și în sectoarele mai tradiționale care se confruntă cu o cerere tot mai mare (de exemplu, în sectorul construcțiilor).

Reformele în vederea îmbunătățirii calității guvernanței, a instituțiilor, a eficacității sistemelor de justiție și a administrației publice stau la baza modului de funcționare a societăților democratice avansate și au o importanță economică considerabilă. Astfel de reforme pot contribui la îmbunătățirea mediului în care își desfășoară activitatea întreprinderile și părțile interesate și încurajează activitatea întreprinderilor, reduc corupția și consolidează respectarea statului de drept. Printre obstacolele menționate cel mai des în ceea ce privește investițiile în UE se numără ineficiențele din administrația publică, condițiile

[10]Toate statele membre fac obiectul unei evaluări continue a eforturilor lor de combatere a corupției. La fel ca anul trecut, Comisia a analizat principalele provocări din rapoartele de țară ale statelor membre relevante.

nefavorabile pentru desfășurarea activităților economice, precum și sarcina administrativă și de reglementare ridicată pentru anumite sectoare. În unele state membre, investițiile sunt, de asemenea, frânate de o lipsă de transparență în sectorul public, de regimuri fiscale complexe, de piețe denaturate ale produselor sau ale forței de muncă, precum și de unele deficiențe ale cadrelor de cercetare și inovare și ale instituțiilor. Pentru abordarea aspectelor precum cele de mai sus, Polonia a adoptat o „Constituție pentru întreprinderi”, un set cuprinzător de cinci legi menite să îmbunătățească mediul de afaceri. Franța pune în aplicare o reformă amplă a agendei sale în scopul îmbunătățirii mediului de afaceri și a competitivității întreprinderilor franceze. Mai multe state membre, cum ar fi Finlanda și Estonia, depun eforturi pentru reducerea sarcinii administrative. Bulgaria, Slovacia, Republica Cehă, Slovenia și România întreprind în prezent o reformă a sistemelor lor de achiziții publice. În 2018, guvernul federal german a anunțat că va crea o agenție pentru promovarea inovării disruptive.

Acordul de retragere dintre UE și Regatul Unit

Prezentul pachet nu conține ipoteze cu privire la riscurile economice aferente diferitelor scenarii privind Brexitul.

Având în vedere procesul de ratificare în curs, în UE și Regatul Unit, a Acordului de retragere, previziunile pentru 2019 și 2020 se bazează pe o ipoteză pur tehnică de statu-quo în ceea ce privește relațiile comerciale dintre UE 27 și Regatul Unit. În cazul unui „Brexit dur”, o soluție pe care Comisia nu o dorește, dar pentru care UE 27 este bine pregătită[11], aceste ipoteze ar trebui să fie revizuite în sens descrescător.

[11]COM (2018) 556 final/2 (rectificare adoptată la 27 august 2018); COM(2018) 880 final; COM(2018) 890 final.

5. ETAPELE URMĂTOARE

În ultimii ani, Uniunea Europeană a trecut de la redresare economică la o expansiune solidă, iar pentru 2019, economia Europei ar urma să se extindă în continuare, în ciuda perspectivelor mai nesigure preconizate. Pentru a asigura continuarea acestei extinderi economice, statele membre vor trebui să pună în aplicare reforme structurale eficace, să se implice în politici fiscal-bugetare responsabile și să stabilească strategii de investiții orientate. Legătura mai eficace dintre semestrul european și finanțarea UE pentru perioada 2021-2027, astfel cum a fost prezentată în pachetul privind semestrul european din acest an, va oferi structura necesară pentru a asigura realizarea efectivă a celor mai specifice priorități în materie de investiții.

Semestrul european oferă Comisiei, statelor membre, partenerilor sociali și părților interesate de la toate nivelurile posibilitatea de a se angaja într-un dialog permanent, pe tot parcursul anului. Rapoartele de țară publicate împreună cu prezenta comunicare se bazează pe schimburile aprofundate avute cu guvernele, cu autoritățile naționale și cu părțile interesate, atât la nivel tehnic, cât și la nivel politic, inclusiv cu ocazia reuniunilor bilaterale care au avut loc în decembrie 2018. Constatările acestora vor fi prezentate în cadrul reprezentanțelor Comisiei din capitalele statelor membre și li se va da curs în cadrul unor viitoare reuniuni bilaterale și multilaterale.

Comisia va purta în curând un dialog cu statele membre privind programele aferente fondurilor politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027, pe baza constatărilor referitoare la investiții și a concluziilor rapoartelor de țară. Vicepreședinții Comisiei și comisarii vor efectua vizite în statele membre pentru a afla opiniile parlamentelor, ale guvernelor, ale partenerilor sociali și ale altor părți interesate cu privire la analiza prezentată în rapoartele de țară și la concluziile acestor rapoarte. Comisia va discuta, de asemenea, cu Parlamentul European, sinteza constatărilor rapoartelor de țară.

În lumina provocărilor identificate, statele membre își vor prezenta, până la jumătatea lunii aprilie, în programele lor naționale de reformă, prioritățile economice și sociale. Ele își vor prezenta, de asemenea, strategiile multianuale privind asigurarea unor finanțe publice solide, sub forma programelor de stabilitate (în cazul statelor membre din zona euro) și a programelor de convergență (în cazul statelor membre din afara zonei euro). Pentru a oferi un răspuns adecvat și durabil la provocările identificate, Comisia recomandă ca aceste programe să fie elaborate cu implicarea tuturor părților interesate principale, cum ar fi partenerii sociali, autoritățile locale și regionale și organizațiile societății civile, după caz.

APENDICELE 1 - SUPRAVEGHEREA INTEGRATĂ A DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE ȘI BUGETARE

	Procedura privind dezechilibrele macroeconomice (MIP[12])	Pactul de stabilitate și de creștere[13] (OTM: obiectivul pe termen mediu / PDE: procedura aplicabilă deficitelor excesive)	Observații
AT		Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii privind datoria[14]	Distanța în raport cu OTM în 2018, inferioară abaterii autorizate pentru evenimente neobișnuite
BE		Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
BG	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
CY	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria[15]	
CZ		Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
DE	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM; face obiectul regulii privind datoria	
DK		Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
EE		Componenta preventivă OTM nerealizat	
EL	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă Face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	Întrucât Grecia a fost scutită de prezentarea unor programe de stabilitate în perioada în care s-a aflat sub incidența programului, aceasta nu și-a indicat încă obiectivul bugetar pe termen mediu.
IE	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
ES	Dezechilibre	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2018	Sub rezerva respectării regulii tranzitorii privind datoria în 2019, cu condiția abrogării deciziei privind PDE pe baza datelor validate privind rezultatele bugetare pentru exercițiul 2018.
FR	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
HR	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM; face obiectul regulii privind datoria	
HU		Componenta preventivă face obiectul procedurii aplicabile abaterilor semnificative; face obiectul regulii privind datoria	

[12] Atât clasificarea în categoria „dezechilibre", cât și cea în categoria „dezechilibre excesive" implică o monitorizare specifică, ce trebuie adaptată în funcție de gravitatea provocărilor.

[13] Realizarea OTM și aplicabilitatea regulii (tranzitorii) privind datoria se referă la 2018, pe baza previziunilor Comisiei din toamna anului 2018.

[14] Regula privind datoria: În cazul în care ponderea datoriei în PIB depășește valoarea de referință de 60 %, statul membru în cauză va face obiectul procedurii aplicabile deficitelor excesive, după luarea în considerare a tuturor factorilor relevanți și a impactului ciclului economic, dacă diferența dintre nivelul datoriei sale și valoarea de referință de 60 % nu este redusă cu 1/20 pe an (în medie pe durata a trei ani).

[15] Regula tranzitorie privind datoria: fiecărui stat membru care face obiectul procedurii aplicabile deficitelor excesive i se acordă, după corectarea deficitului excesiv, o perioadă de trei ani pentru a respecta regula privind datoria. Acest lucru nu înseamnă că regula privind datoria nu se aplică în perioada respectivă, statele membre trebuind să facă progrese suficiente pentru respectarea regulii în timpul acestei perioade de tranziție. O evaluare negativă a progreselor înregistrate pentru respectarea criteriului de referință privind datoria în perioada de tranziție ar putea conduce la deschiderea unei proceduri aplicabile deficitelor excesive.

IT	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
LT		Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
LU		Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
LV		Componenta preventivă OTM nerealizat	
MT		Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
NL	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
PL		Componenta preventivă OTM nerealizat	
PT	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
SI		Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
SE	Dezechilibre	Componenta preventivă În curs de realizare a OTM	
SK		Componenta preventivă OTM nerealizat	
RO	Dezechilibre	Componenta preventivă face obiectul procedurii aplicabile abaterilor semnificative	
FI		Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	Distanța în raport cu OTM în 2018, inferioară abaterii autorizate pentru evenimente neobișnuite și reforme structurale
UK		Componenta preventivă OTM nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	

(*) Recomandările formulate în baza pachetului legislativ „2-pack” (Regulamentul nr. 473/2013) în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate pentru a asigura corectarea la timp a deficitului public excesiv se referă numai la statele membre din zona euro.

APENDICELE 2: PROGRESELE ÎN DIRECȚIA ÎNDEPLINIRII OBIECTIVELOR STRATEGIEI EUROPA 2020

Obiectivele Strategiei Europa 2020 pentru UE	Date din 2010	Cele mai recente date disponibile	În 2020, pe baza tendințelor recente
1. Creşterea la cel puțin 75 % a ratei de ocupare a populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani	68,6 %	73,5 %) (T3 2018)	Atingerea obiectivului este probabilă
2. Creşterea la 3 % din PIB a investițiilor cumulate ale sectoarelor public și privat în cercetare și dezvoltare	1,93 %	2,07 % (2017)	Atingerea obiectivului este improbabilă
3a. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20 % față de nivelurile din 1990	Reducere de 14,2 %	Reducere de 22 %	Atingerea obiectivului este probabilă
3b. Creşterea la 20 % a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie	12,5 %	17,5 % (2017)	Atingerea obiectivului este probabilă
3c. Urmărirea unei creșteri a eficienței energetice cu 20 %	11,8 % (distanța până la obiectivul pentru 2020 privind consumul de energie primară)	5,26 % (2017)	Atingerea obiectivului este probabilă
4a. Reducerea la mai puțin de 10 % a ratei de părăsire timpurie a școlii și a sistemelor de formare (vârste cuprinse între 18 și 24 de ani)	13,9 %	10,6 % (2017)	Atingerea obiectivului este probabilă
4b. Creşterea la cel puțin 40 % a proporției absolvenților de învățământ terțiar în rândul populației cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani	33,8 %	39,9 % (2017)	Atingerea obiectivului este probabilă
5. Scăderea cu cel puțin 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și excluziune socială	Creştere cu 1,4 milioane (comparativ cu anul de referință 2008)	Scădere cu 5,2 milioane (comparativ cu anul de referință 2008) în 2017	Atingerea obiectivului este improbabilă

APENDICELE 3 - CONSTATĂRILE BILANȚURILOR APROFUNDATE PENTRU FIECARE STAT MEMBRU

Bulgaria se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile din sectorul financiar sunt însoțite de un grad ridicat de îndatorare și de credite neperformante în sectorul întreprinderilor. Poziția externă netă s-a îmbunătățit pe fondul unei creșteri solide și al unor excedente mari de cont curent. Au fost luate măsuri pentru consolidarea stabilității sectorului financiar. Băncile și alte societăți financiare au realizat progrese suplimentare în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor formulate în urma evaluării calității activelor și a bilanțurilor, iar supravegherea a fost consolidată. Cu toate acestea, persistă fragilități legate de guvernanța deficitară, calitatea activelor și supraveghere, în timp ce în sectorul asigurărilor apar noi provocări. Creșterea economică solidă a sprijinit reducerea continuă a gradului de îndatorare din sectorul privat și scăderea în continuare a ponderii creditelor neperformante, dar stocurile de credite neperformante sunt în continuare ridicate în sectorul întreprinderilor. Deși se înregistrează progrese în ceea ce privește combaterea surselor de dezechilibre, punerea în aplicare și monitorizarea pe deplin a reformelor recente în materie de supraveghere și guvernanță în sectoarele financiare bancare și în cele nebancare vor fi cruciale. De asemenea, sunt necesare mai multe eforturi pentru a reduce stocul de credite neperformante și pentru a finaliza reforma cadrului în materie de insolvență.

Ciprul se confruntă cu dezechilibre excesive. Ponderea foarte mare a creditelor neperformante reprezintă o povară pentru sectorul financiar, iar economia se confruntă cu un stoc ridicat al datoriei private, publice și externe, pe fondul unei rate a șomajului care, deși în scădere, este încă relativ ridicată, și al unei creșteri potențiale slabe. Deficitul de cont curent este semnificativ negativ, chiar dacă se ține seama de prezența entităților cu scop special, reflectând cererea internă puternică, precum și economiile negative ale gospodăriilor, și nu este adecvat pentru a garanta o ajustare durabilă a stocului mare de datorii externe nete. Reducerea gradului de îndatorare a sectorului privat este în curs, dar avansează lent. Acordarea de noi împrumuturi sectorului privat rămâne limitată. Transferul unui portofoliu important de credite neperformante de la Cyprus Cooperative Bank către sectorul public în contextul vânzării și al lichidării băncii a redus în mod semnificativ proporția de credite neperformante a sistemului bancar. Cu toate acestea, creditele neperformante rămân ridicate atât pentru gospodării, cât și pentru întreprinderi. Sprijinul acordat de guvern pentru vânzarea Cyprus Cooperative Bank a avut un impact în creștere cu caracter excepțional asupra datoriei publice în 2018. În perspectivă, se așteaptă ca nivelul ridicat al datoriei publice să se înscrie pe o traiectorie descendentă, pe fondul unor rezultate fiscal-bugetare solide și continue. În comparație cu anul trecut, ritmul reformelor a fost intensificat, în special în ceea ce privește măsurile de remediere a vulnerabilităților legate de creditele neperformante, dar, pentru a spori potențialul de creștere, sunt necesare progrese suplimentare în ceea ce privește reformele structurale.

Germania se confruntă cu dezechilibre. Excedentul de cont curent ridicat, care a început să scadă ușor, reflectă un nivel modest al investițiilor în raport cu economiile, atât în sectorul privat, cât și în sectorul public, și are o relevanță transfrontalieră; acest lucru se întâmplă în pofida nevoii din ce în ce mai mari de investiții și de inovare pentru a spori reziliența economiei germane și a asigura un model de creștere durabilă și favorabilă incluziunii. Excedentul s-a redus ușor în 2018, în contextul unei creșteri a cererii interne, și se preconizează că va continua să scadă treptat în următorii ani, rămânând, în același timp, la un nivel record. Investițiile private și publice au crescut în mod semnificativ și există o tendință spre o creștere bazată mai mult pe cererea internă. Cu toate acestea, investițiile, dar și

consumul, rămân la un nivel scăzut ca pondere în PIB, în pofida condițiilor de finanțare favorabile, a nevoilor persistente în materie de investiții în infrastructură și educație, în special la nivel municipal, și a marjei de manevră bugetară disponibile. Excedentul bugetar a crescut în 2018, iar rata datoriei a scăzut și mai mult. Creșterea salariilor s-a accelerat într-o oarecare măsură, odată cu contracția pieței forței de muncă, însă creșterea salariilor reale rămâne modestă. Deși au fost luate o serie de măsuri pentru consolidarea investițiilor private și publice, trebuie să se depună mai multe eforturi pentru a elimina decalajul considerabil în materie de investiții, în special în ceea ce privește investițiile publice în infrastructură și educație. În alte domenii de politică s-au înregistrat mai puține progrese.

Grecia se confruntă cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile sunt legate de nivelul ridicat al datoriei publice, poziția externă negativă, ponderea ridicată a creditelor neperformante și reechilibrarea externă incompletă, în contextul unui nivel ridicat, deși în scădere, al șomajului, și al unei creșteri potențiale reduse. Grecia a reușit să iasă cu succes din programul de sprijin al Mecanismului european de stabilitate, în august 2018, după ce a făcut progrese substanțiale în ultimii ani. Cu toate acestea, continuă să existe importante dezechilibre legate de stoc, inclusiv o poziție investițională internațională netă profund negativă, care continuă să se deterioreze pe fondul unei creșteri moderate a PIB-ului nominal și al unei balanțe a contului curent care rămâne negativă. În ultimii ani, s-a înregistrat o îmbunătățire considerabilă a competitivității costurilor, care a stagnat recent în contextul unei creșteri modeste a productivității. Chiar dacă nivelul datoriei publice rămâne ridicat, aceasta este deținută în principal de creditorii din sectorul public, iar nevoile de finanțare vor fi relativ scăzute timp de cel puțin un deceniu. Ritmul reducerii datoriei depinde în mod esențial de atingerea în continuare a obiectivelor fiscale convenite și de punerea în aplicare a reformelor, pentru a genera o creștere durabilă a potențialului de creștere. Sectorul financiar este vulnerabil din cauza unui stoc foarte mare de credite neperformante și a unei rentabilități scăzute, ceea ce împiedică creșterea creditării și redresarea investițiilor. Datoria privată este în scădere, în timp ce reducerea activă a gradului de îndatorare este încă în curs. În cadrul programelor de asistență financiară au fost luate măsuri de amploare pentru a remedia multe dintre deficiențele structurale ale economiei Greciei. Pe lângă consolidarea reformelor anterioare și eforturile de ajustare, autoritățile s-au angajat să asigure continuitatea și finalizarea reformelor, care sunt monitorizate în cadrul unei supravegheri mai stricte.

Irlanda se confruntă cu dezechilibre. Stocurile ridicate ale datoriei publice și private și ale datoriilor externe nete sunt surse de vulnerabilitate. Cu toate acestea, dezechilibrele legate de stocuri fac obiectul unei corecții substanțiale. Activitățile întreprinderilor multinaționale care au o legătură redusă cu economia națională influențează în mare măsură datoriile externe nete, care se micșorează pe fondul unor excedente de cont curent ridicate. Stocul datoriei private rămâne ridicat, dar creșterea economică continuă să sprijine reducerea gradului de îndatorare din sectorul privat. Activitățile întreprinderilor multinaționale continuă să influențeze datoria întreprinderilor. Datoria gospodăriilor pare a fi, în linii mari, conformă cu indicatorii macroeconomici fundamentali, chiar dacă este ridicată în raport cu venitul disponibil. Se estimează că datoria publică se va menține pe o traiectorie descendentă, în timp ce deficitul se apropie de o poziție de echilibru. Prețurile locuințelor au crescut într-un ritm rapid, timp de mai mulți ani, dar acest ritm s-a încetinit în ultima vreme. Prețurile locuințelor sunt determinate în mare măsură de constrângerile în materie de ofertă și nu există dovezi clare de supraevaluare. Stocul de credite neperformante, deși încă ridicat, a scăzut în continuare, chiar dacă arieratele pe termen lung scad într-un ritm mai lent. Au fost luate măsuri de politică pentru soluționarea acestor vulnerabilități, în special în domeniul ofertei de locuințe și al

politicii macroprudențiale, dar unele măsuri vor necesita timp pentru a genera efectele scontate.

Spania se confruntă cu dezechilibre. Cu toate că creșterea economică rămâne solidă, stocurile considerabile ale datoriei externe și interne, atât publice, cât și private, constituie în continuare puncte vulnerabile, în contextul unui nivel încă ridicat al șomajului, și au o relevanță transfrontalieră. Reechilibrarea sectorului extern a continuat, chiar dacă excedentul de cont curent a scăzut în 2018, reflectând factori legați de mediul global. Vor fi necesare excedente de cont curent susținute, pe o perioadă îndelungată, pentru a reduce datoriile externe nete la niveluri prudente. Reducerea datoriei pentru sectorul privat a înregistrat, de asemenea, progrese, pe fondul unei creșteri nominale solide. Rata creditelor neperformante a scăzut în continuare. Datoria publică a scăzut ușor și se prevede ca scăderea deficitelor să sprijine reducerea treptată, în continuare, a acesteia, însă vor fi necesare eforturi suplimentare pentru a aduce finanțele publice pe o traiectorie mai durabilă. Șomajul a continuat să scadă, dar rămâne la un nivel ridicat. Punerea în aplicare a măsurilor de politică pentru a spori creșterea potențială a fost lentă. Există în continuare provocări, în special în ceea ce privește segmentarea pieței forței de muncă, cercetarea și inovarea, precum și normele privind întreprinderile, în special în ceea ce privește serviciile.

Franța se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile sunt generate de nivelul ridicat al datoriei publice și de dinamica slabă a competitivității, în contextul unei creșteri scăzute a productivității, toate aceste elemente având o relevanță transfrontalieră. Datoria publică a fost, în general, stabilă în 2018, chiar dacă s-a situat la un nivel ridicat. Se preconizează că aceasta va scădea doar într-o mică măsură. Nivelul ridicat al datoriei publice reduce marja de manevră bugetară disponibilă pentru a face față șocurilor viitoare și afectează perspectivele de creștere. Creșterile costului unitar al muncii continuă să fie moderate, în contextul unei creșteri scăzute a productivității. Unele elemente ale mediului de afaceri afectează în continuare competitivitatea bazată pe alți factori decât costurile. În ultimii ani au fost întreprinse reforme, cu progrese pe mai multe fronturi, printre care piețele forței de muncă, fiscalitatea și mediul de afaceri. Cu toate acestea, efectele acestor reforme nu s-au materializat încă, în timp ce acțiuni suplimentare sunt justificate în alte domenii, cum ar fi reforma sistemului de indemnizații de șomaj, reforma sistemului de pensii și analiza cheltuielilor pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice și pentru a spori potențialul de creștere.

Croația se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile rămase sunt legate de nivelurile ridicate ale datoriei publice, private și externe, în contextul unei creșteri potențiale reduse. Cu toate acestea, ele s-au redus în ultimii ani. Acest lucru a fost susținut de o creștere nominală solidă, peste potențialul estimat, și de o politică fiscal-bugetară prudentă. Poziția externă netă negativă este în continuare semnificativă, dar s-a îmbunătățit ca urmare a menținerii excedentelor de cont curent. Reducerea gradului de îndatorare în sectorul privat este în curs, deși se prevede ca ritmul acesteia să încetinească pe măsură ce creșterea creditelor și investițiile se vor redresa. Soldul bugetar este excedentar începând din 2017, iar datoria publică a scăzut, în special din 2014, an în care a atins nivelul său maxim. Sectorul financiar este bine capitalizat și profitabil, în timp ce creditele neperformante, deși în scădere, rămân ridicate. Expunerea valutară a întreprinderilor și a gospodăriilor a scăzut, dar rămâne un punct vulnerabil. Măsurile de politică au fost intensificate prin adoptarea unei reforme a sistemului de pensii și a unei noi legislații menite să contribuie la îmbunătățirea cadrului bugetar. Sunt în curs de elaborare alte măsuri de politică relevante, iar punerea în aplicare deplină a acestora rămâne esențială pentru consolidarea rezilienței economiei.

Italia se confruntă cu dezechilibre excesive. Rata ridicată a datoriei publice și dinamica slabă a productivității pe o perioadă îndelungată implică riscuri cu relevanță transfrontalieră, pe fondul unui nivel încă ridicat al creditelor neperformante și al unor rate mari ale șomajului. Nu se așteaptă ca nivelul datoriei publice să scadă în următorii ani, deoarece perspectivele macroeconomice nefavorabile și planurile fiscal-bugetare actuale ale guvernului, deși mai puțin expansioniste decât planurile sale inițiale pentru 2019, vor duce la deteriorarea excedentului primar. Competitivitatea costurilor este stabilă, dar persistă o creștere slabă a productivității. Aceasta derivă din probleme de lungă durată legate de funcționarea pieței forței de muncă, a pieței capitalului și a pieței produselor, coroborate cu deficiențe ale administrației publice și ale sistemului judiciar, fapt care diminuează creșterea potențială a PIB-ului. Stocul de credite neperformante a continuat să scadă semnificativ, dar menținerea ritmului de reducere a creditelor neperformante ar putea constitui o provocare, date fiind condițiile de piață. Randamentele mai ridicate al datoriei suverane, în comparație cu nivelurile de la începutul anului 2018, afectează costurile de finanțare și rezervele de capital ale băncilor, având un impact asupra împrumuturilor acordate celorlalte sectoare ale economiei și asupra creșterii PIB-ului. În ciuda faptul că s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește redresarea bilanțului băncilor, reformele în materie de insolvență și politicile active în domeniul pieței forței de muncă, ritmul reformelor a stagnat, în general, în 2018. Bugetul pentru 2019 include măsuri de politică ce anulează elementele reformelor importante din trecut, în special în domeniul pensiilor, și nu include măsuri eficace de accelerare a potențialului de creștere.

Țările de Jos se confruntă cu dezechilibre. Stocul ridicat al datoriei private și excedentul important de cont curent constituie surse de dezechilibre cu relevanță transfrontalieră. Excedentul a atins nivelul maxim în 2017, acesta fiind foarte ridicat, și se preconizează că va scădea treptat, deși va rămâne foarte mare. O parte a excedentului extern poate fi atribuită caracteristicilor statistice legate de rolul întreprinderilor multinaționale și nu se așteaptă să se atenueze în viitorul apropiat. Susținută de creșterea economică, ponderea datoriei private în PIB a continuat tendința descendentă atât în ceea ce privește întreprinderile, cât și în ceea ce privește gospodăriile, deși a rămas ridicată. Cu toate acestea, datoria nominală a gospodăriilor crește încet, pe fondul creșterii dinamice a prețurilor locuințelor. În ciuda înăspririi condițiilor de pe piața muncii, creșterea salariilor a fost moderată până în momentul de față. Se preconizează că reformele recente, cum ar fi accelerarea reducerii deductibilității dobânzilor ipotecare, vor reduce tendința de favorizare a îndatorării gospodăriilor, în timp ce stimulentele fiscale ar trebui să contribuie la susținerea cererii agregate.

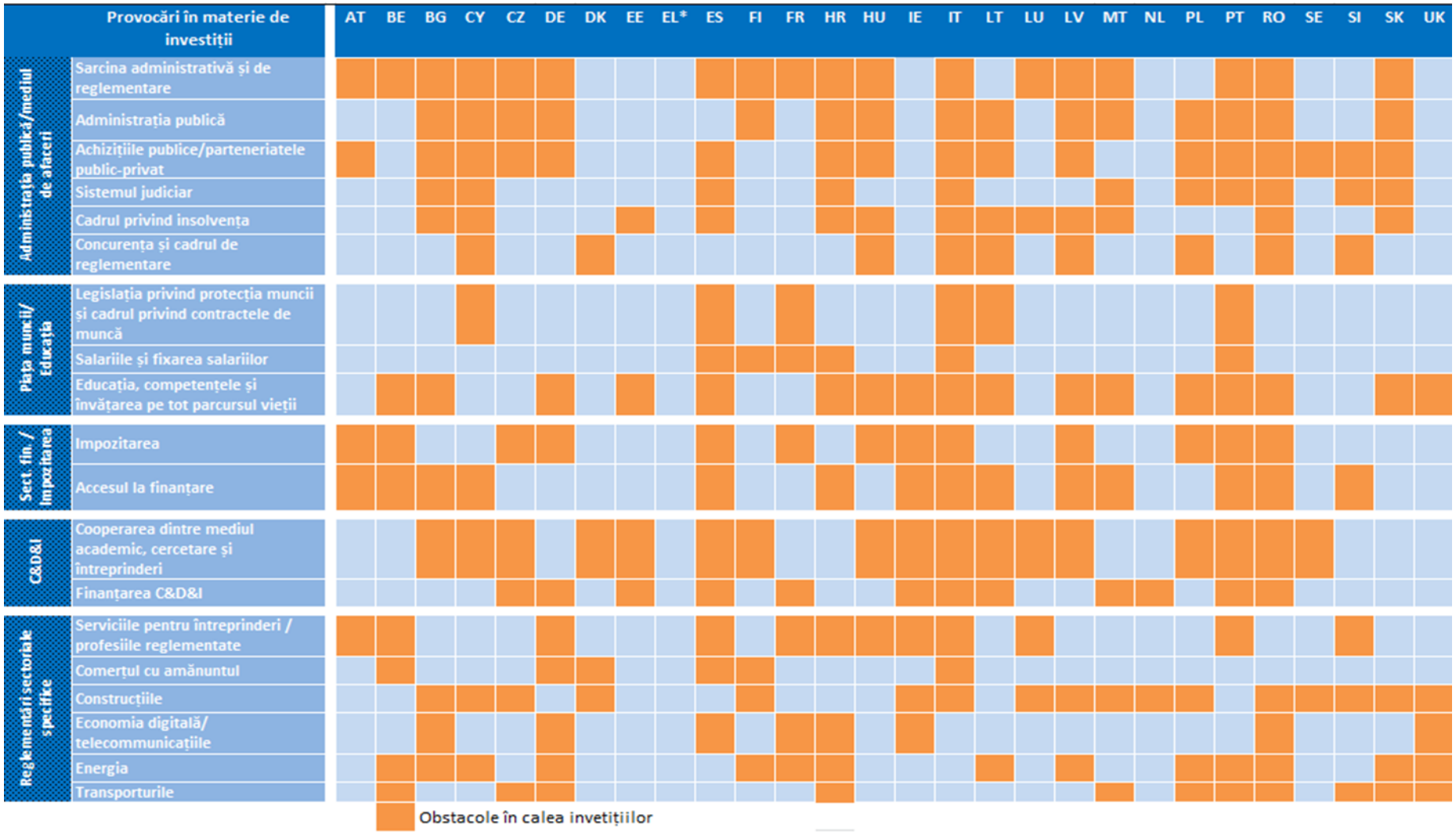
Portugalia se confruntă cu dezechilibre. Stocurile ridicate ale datoriei externe nete, ale datoriei publice și private și ponderea mare a creditelor neperformante constituie vulnerabilități în contextul unei creșteri scăzute a productivității. Contul curent este, în linii mari, echilibrat, însă pentru a se asigura ajustarea datoriilor externe nete la niveluri prudente, sunt necesare o poziție prudentă a contului curent și menținerea câștigurilor în materie de competitivitate. Ratele datoriei private continuă să scadă de la niveluri ridicate, pe fondul creșterii nominale, având un rol modest în reducerea activă a gradului de îndatorare. Datoria publică a început să scadă începând cu 2017, susținută de excedente primare, rămânând, în același timp, la un nivel ridicat. Riscurile din sectorul bancar s-au diminuat, inclusiv în contextul recapitalizărilor băncilor importante în 2017 și al unei îmbunătățiri recente a rentabilității. Stocul mare de credite neperformante a scăzut, dar rămâne relativ ridicat. Asigurarea unei creșteri sporite a productivității este esențială pentru îmbunătățirea perspectivelor în materie de competitivitate,

pentru reducerea gradului de îndatorare și pentru creșterea potențială. Ajustarea pieței forței de muncă a înregistrat progrese suplimentare, iar rata șomajului a scăzut într-un ritm susținut, timp de mai mulți ani. S-au luat măsuri de politică pentru a aborda nivelul creditelor neperformante, dar există în continuare lacune în materie de politici în alte domenii, cum ar fi piețele de produse și servicii. Va fi necesar să se monitorizeze adoptarea și punerea în aplicare a mai multor planuri de reformă, inclusiv a reformelor fiscal-bugetare structurale menite să contribuie la îmbunătățirea sustenabilității finanțelor publice.

Suedia se confruntă cu dezechilibre. Nivelurile supraevaluate ale prețurilor locuințelor, cuplate cu creșterea continuă a datoriei gospodăriilor, creează riscul unei corecții dezordonate. Ponderea în PIB a datoriei ridicate a gospodăriilor a continuat să crească. În a doua jumătate a anului 2017 s-a înregistrat o corecție a prețurilor locuințelor, care, de atunci încoace, s-au stabilizat treptat. Cu toate acestea, conform indicatorilor de evaluare, prețurile locuințelor rămân ridicate în raport cu indicatorii macroeconomici fundamentali. Deși sectorul bancar pare să fie capitalizat în mod corespunzător, o corecție dezordonată ar afecta negativ sectorul financiar, având în vedere expunerea mare la creditele ipotecare ale gospodăriilor. Într-un astfel de caz, ar putea exista efecte de propagare și în țările vecine, date fiind interdependențele financiare sistemice. Există în continuare blocaje structurale în ceea ce privește oferta de locuințe, iar producția din sectorul construcțiilor a scăzut. Deși în ultimii ani au fost luate măsuri în domeniul macroprudențial pentru a frâna creșterea datoriei ipotecare, impactul acestora pare să fie, până în prezent, limitat. Există în continuare lacune esențiale în materie de politici, în special în ceea ce privește stimulentele fiscale pentru deținerea de locuințe și pentru funcționarea ofertei de locuințe și a pieței locuințelor de închiriat.

România se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile sunt legate de pierderile de competitivitate din punctul de vedere al costurilor și de adâncirea deficitului de cont curent în contextul unei politici fiscal-bugetare expansioniste și al unui mediu de afaceri imprevizibil. Inițiativele legislative recente creează riscuri în ceea ce privește funcționarea sectorului financiar și pot dăuna investițiilor private. Deficitul de cont curent a crescut pe fondul importurilor dinamice, în principal din motive de consum, și se preconizează că va continua să crească. Cu toate acestea, creșterea puternică a PIB-ului nominal a condus la îmbunătățirea, timp de câțiva ani, a poziției investiționale internaționale nete negative, însă aceasta poate stagna în contextul persistenței deficitelor de cont curent și al unei creșteri mai scăzute a PIB-ului, în perspectivă. Cererea este alimentată de mărirea puternică a salariilor, printre altele, ca urmare a creșterii salariilor din sectorul public și a salariului minim, ceea ce s-a concretizat în creșteri foarte substanțiale ale costurilor unitare ale muncii. În pofida pierderilor de competitivitate a costurilor, cotele de piață ale exporturilor au crescut până în prezent. Conform previziunilor, orientarea bugetară expansionistă va continua, în contextul unei creșteri puternice a PIB-ului, contribuind astfel la o accelerare semnificativă a consumului privat. După o perioadă de scădere de câțiva ani, se estimează că ponderea datoriei publice va crește. Modificările legislative frecvente și imprevizibile contribuie la un mediu de afaceri mai puțin favorabil și mai nesigur, cu repercusiuni negative asupra deciziilor de afaceri și a investițiilor. Inițiativele legislative recente cu impact asupra riscurilor bancare amenință funcționarea sectorului financiar și pot împiedica investițiile, atât prin intermediul înăspririi pieței de credit, cât și prin intermediul unei piețe de capital mai superficiale, cu investitori instituționali mai slabi. În alte domenii, progresele în materie de reforme au încetinit sau chiar s-au inversat.

APENDICELE 4 - OBSTACOLE ÎN CALEA INVESTIȚIILOR ÎN STATELE MEMBRE

*: Până în 2018, EL a făcut obiectul Programului de supraveghere economică și nu a fost inclusă în exercițiul din 2015 privind obstacolele în calea investițiilor. În 2018, nu au existat recomandări specifice de țară, deoarece EL nu a fost inclusă în semestrul european.